

Yashwantrao Chavan
Maharashtra Open University
Nashik - 422 222

Recipient of the International Award for Institutional Excellence in Distance Education from
Commonwealth of Learning, Canada

Prospectus for

DIPLOMA IN YOG SHIKSHAK

(YOGA TEACHER)

SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

Academic Session
2025

Index

About School of Health Sciences **04**

01. Diploma in Yog Shikshak (Yoga Teacher) (P126) **05**

- Diploma Programme Structure / Assessment
- Duration of the Diploma programmes
- Eligibility criteria for the Diploma programmes
- Fee structure for the Diploma programmes
- Fee structure for the Diploma programmes
- Examination and Evaluation

02. List of YCMOU Regional Centres **08**

03. List of Approved Study Centres **09**

04. Where to Contact **10**

05. APPENDIX **11**

विद्यापीठ गीत

एक प्रतिज्ञा असे आमुची ज्ञानाची साधना ।
चिरंतन ज्ञानाची साधना ।
ज्ञान हेच संजीवन साऱ्या जगताच्या जीवना ।। धृ ।।

ज्योत जागवू सुजाणतेची सकलांच्या अंतरी ।
तीच निवारील पटल तमाचे प्रभात सूर्यापरी ।
ज्ञानच देउळ, ज्ञानच दैवत, प्रगतीच्या पूजना ।। १ ।।

नव्या युगाचा नव्या जगाचा ज्ञान धर्म आहे ।
त्यातच अमुच्या उजळ उद्याचे आश्वासन राहे ।
मुक्त करिल तो परंपरेच्या बंदिघरातुन मना ।। २ ।।

हाच मंत्र नेईल आम्हाला दिव्य भविष्याकडे ।
न्यायनीतीचे पाऊल जेथे भेदाशी ना अडे ।
जे जे मंगल पावन त्याची जेथे आराधना ।। ३ ।।

कुसुमाग्रज

Production
Shri. Anand Yadav
Manager
Print Production Centre
YCMOU, Nashik - 422 222

©2019, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University

- **Publication** : Dec.2024
- **Publisher** : Shri. Dilip Bharad, Registrar, YCMOU, Nashik - 422 222

NB15-16-25

ABOUT SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

The School of Health Sciences has been established to offer programs to the learners, particularly belonging to the disadvantaged classes residing in distant areas, through flexible mode of learning. The strength of the school lies in the variety of the content of the programs, which can be offered by the school. The school had concentrated on the paramedical programs, in its early phase. However, the school is now focusing on other paramedical, vocational programs and professional programs.
The school is pro-active and flexible in framing policies to address the need of the development and delivery of the programs.

Mission

Our mission has been to respond to the developmental needs of the society by offering need-based paramedical and vocational courses to larger and larger segment of population, and in particular to the disadvantaged groups such as those living in remote and rural areas including working people, housewives and other adults who wish to upgrade or acquire knowledge through studies in various fields.

LEARNING METHODS

The students would work in the actual work situations to complete the program. These academic programs are designed for non-working and working students as well. With some time management and determination, the student can easily complete these programmes while continuing his/her job, profession or other education.
Well-qualified counsellors at Study Centre solve student's difficulties, during the counselling sessions. Students have to perform practicals at the study centre laboratories, during practical sessions, under supervision and guidance of counsellors.
Activities at the study centres are organized daily and specially on holidays, normally at time convenient to the student. The study centre is situated nearer to student's place for convenience.
The continuous assessments (CA) are conducted to facilitate feed back to the learners on the progress of their learning.
Practice Examination for each theory course may be conducted at the study centre to provide feedback to students about their study. It also prepares the student for end examination.
The End Examination held once in a semester or yearly for all courses, conducted by the university. For some of the courses, the university may conduct the Online on demand examinations.

PROGRAMMES OFFERED BY SCHOOL OF HEALTH SCIENCES FOR THE ACADEMIC YEAR 2024-25

DIPLOMA IN YOGA SHIKSHAKA:

योगशिक्षक पदविका शिक्षणक्रम (P126)

1. संपर्क सत्र कालावधी

जून ते एप्रिल /जानेवारी ते डिसेंबर

2. अंतिम परीक्षा

मे -जून /डिसेंबर -जानेवारी

3. शिक्षणक्रमाची रचना

- एकूण चार अभ्यासक्रमाचे मिळून 32 श्रेयांक
- संपर्क सत्राचा कालावधी थियरी 40 तास अंदाजे वर्षभरात
- प्रात्यक्षिक 80 ते 110 तास अंदाजे वर्षभरात

Diploma in Yog Shikshak (Yoga Teacher)		Assessment Type		Credit Point
Course Code	**Course Name**	**UA**	**CA**	
HSC091	योगसिद्धांत	80	20	6
HSC 092	शरीरशास्त्र	80	20	6
HSC 093	शिक्षणशास्त्र (Theory)	80	20	6
HSC 094	शिक्षणशास्त्र (Practical)	80	20	4
HSC 095	योगाभ्यास (Practical)	80	20	4
HSC 096	भारतीय आहारशास्त्र	80	20	6
				32

4. अध्ययन पद्धती

- तज्ञ संपर्क सत्रात मार्गदर्शन
- योगिक प्रक्रिया साठी प्रात्यक्षिक मार्गदर्शन व कार्यानुभव पुस्तिका
- 20 विद्यार्थ्यांचा एका केंद्रावर एक गट असे काही गटानुसार समंत्रण
- संपर्क सत्रे व प्रात्यक्षिकासाठी 75 टक्के उपस्थिती आवश्यक

5. प्रवेश पात्रता

- बारावी पास
- जुनी ११वी किंवा १० वी नंतरचा दोन वर्षाचा अधिकृत डिप्लोमा उत्तीर्ण
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचा पूर्वतयारी शिक्षणक्रम उत्तीर्ण असावा.
- Successful completion of Preparatory Program of Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University.
- 31 जुलै रोजी किमान वय 18 वर्षे पूर्ण

6. प्रवेश अर्जासोबत जोडावयाची कागदपत्रे सत्यप्रती

- शैक्षणिक पात्रतेची कागदपत्रे
- वयाचा दाखला

- मेडिकल फिटनेस प्रमाणपत्र
- नाव बदलण्याची गॅझेट प्रत (आवश्यकते नुसार)

कागदपत्रे पडताळणीत विद्यार्थी अपात्र आढळल्यास त्याचा प्रवेश रद्द केला जाईल

7. शिक्षणक्रमाचा कालावधी

कमीत कमी एक वर्ष व जास्तीत जास्त तीन वर्षे

8. शिक्षणक्रमाचे माध्यम

मराठी किंवा इंग्रजी

9. शिक्षणक्रम शुल्क

	तपशील	शिक्षणक्रम शुल्क
योगशिक्षक पदविका शिक्षणक्रम (P126)	Tuition fees (Learning support Centre share)	6000.00
	Tuition fees	1000.00
	Admission examination fees	1000.00
	Alumni fees	10.00
	Chancellor office Events fees	38.00
	Disaster Management fees	0.00
	DSW[Regular]	50.00
	Eligibility fees	100.00
	E-suvidha/e-services fees	70.00
	Convocation/graduation fees	0.00
	Identity card fees	10.00
	Library fees	0.00
	NSS Fees	0.00
	Prospectus fees	50.00
	Registration fees	200.00
	Sanvad fees	0.00
	Sports fess	50.00
	Student Insurance fees	20.00
	Total fees	**₹ 8,598.00**
	Admission late fees	100.00
	Admission Super late fees	500.00

- विद्यार्थांनी जास्त शुल्क भरू नये व विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावरील ऑनलाइन प्रवेश प्रक्रियाबाबत दिलेल्या सूचनेनुसार शिक्षणक्रम शुल्क भरावे.
- **प्रवेश रद्द केल्यास अनेकदा भरलेले शुल्क परत केले जाणार नाही .**
- **विद्यापीठाच्या धोरणात्मक निर्णयानुसार अंध व्यक्ती , आत्महत्या ग्रस्त शेतकऱ्याचे पाल्य आणि तृतीय पंथीय यांना विद्यापीठातील नाममात्र नोंदणी शुल्क ₹ २००/- आकारून प्रवेश दिला जाईल .**

महत्त्वाची सूचना

एखाद्या शिक्षणक्रमास वीस पेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास सदर शिक्षण क्रम शैक्षणिक वर्ष -जाने.25 मध्ये स्थगित करण्याचा निर्णय घेण्याचा अधिकार विद्यापीठाचा असेल असा निर्णय झाल्यास प्रवेश घेतलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांचे पूर्ण शुल्क परत करण्यात येईल.

10. परीक्षा व मूल्यमापन प्रक्रिया

paper code	paper name	paper level	assesment under teaching	contact (hrs)	credit points	min. marks in UA	UA	CA	Passing marks
HSC 091	योगसिद्धांत	General	Theory	180	6	32	80	20	40/100
HSC 092	शरीरशास्त्र	General	Theory	180	6	32	80	20	40/100
HSC 093	शिक्षणशास्त्र (Theory)	General	Theory	180	6	32	80	20	40/100
HSC 094	शिक्षणशास्त्र (Practical)	General	Practical	120	4	-	80	20	40/100
HSC 095	योगाभ्यास (Practical)	General	Practical	120	4	-	80	20	40/100
HSC 096	भारतीय आहारशास्त्र	General	Theory	180	6	32	80	20	40/100
							Total		240/600

अंतिम मूल्यमापन

- नोंदणीनंतर एक वर्षाने अंतिम मूल्यमापन परीक्षा
- नोंदणी असेपर्यंत तीन वर्षापर्यंत पुनर्परीक्षा देता येईल
- सर्व अभ्यासक्रमासाठी 100 गुणांची लेखी परीक्षा
- शिक्षणशास्त्र (HSC 094) यासाठी 100 गुणाची प्रत्यक्ष परीक्षा
- योगाभ्यास (HSC 095) यासाठी 100 गुणांची प्रात्यक्षिक परीक्षा
- उत्तीर्णतेसाठी लेखी व प्रात्यक्षिक परीक्षेत प्रत्येकी ४० टक्के गुण आवश्यक

11. अध्ययन साहित्य

विद्यापीठाच्या http://ycmou.digitaluniversity.ac/Content.aspx?ID=1016 या संकेत स्थळावर अध्ययन साहित्याची सॉफ्ट कॉपी उपलब्ध असेल, विद्यार्थ्यांनी त्याचा वापर करावा.

4. LIST OF YCMOU REGIONAL CENTRES

Sr. No.	Regional Center	Address	Tel. Fax No.
01.	Amravati	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Amravati Regional Centre, V.M.V. Road to Valgaon Road, Post. V.M.V., Amaravati-444604	Tel No.0721-2531444 Fax. No. 0721-2531445
02.	Aurangabad	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Aurangabad Regional Centre, C/o, Devgiri College, Station Road, Aurangabad-431001	Tel No. 0240-2335798 / 2356826 Fax No. 0240-2335798
03.	Mumbai	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Mumbai Regional Centre, C/o, JagannathShankarsheth, Primary Muncipal School, 2nd Floor, Frear Breech (South), Nana Chouk, Grant Road (West), Mumbai-400007.	Tel No. 022-23874186 / 23813256 Fax No. 022-23826135
04.	Nagpur	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Nagpur Regional Centre, Subhedar Hall, University Sports Area, Law College Campus, Amravati Road, RavinagarChouk, Nagpur-440001	Tel No. 0712-2553724 / 25 Fax No. 0712- 2553725
05.	Nashik	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Nashik Regional Centre, Old Corporation Building, 2nd Floor, New Pandit Colony, Nashik-422002	Tel. No. 0253-2317063 Fax No. 0253-2576756
06.	Pune	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Pune Regional Centre, ShahirAnnabhauSathePrashalagruha, Corporation School No. 5 (Boys), 654, Opp. SadashivPethHaud, KumdhekarMarg, Pune-411030	Tel No. 020-24491107 Fax No. 020-24457914
07.	Kolhapur	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Kolhapur Regional Centre, Shivaji University Campus, Near Post Office, Vidyanagar, Kolhapur-416004	Tel No.0231-2607022 Fax No. 0231-2607023
08.	Nanded	Yashwantarao Chavan Maharashtra Open University, Nanded Regional Centre, C/o, Smt. Indira Gandhi AdhyapakMahavidyalaya, Latur Phata, Vasarni Road, Nanded-431603	Tel No. 02462-259940/50 Fax 02462-259940

5. LIST OF APPROVED STUDY CENTERS /SYLLABUS OF ALL PROGRAMMES.

(Separately published Available on the website http://ycmou.digitaluniversity.ac)

HOME PAGE

↓

SCHOOLS AND DIVISIONS

↓

SCHOOL OF HEALTH SCIENCE

↓

ADDITIONAL DETAILS

↓

LIST OF ACTIVE STUDY CENTERS

↓

SYLLABUS OF ALL PROGRAMMES

↓

6. WHERE TO CONTACT

Sr. No.	Type of query	Whom to contact?	Contact details
1.	Academic Matters	Director (I/C), School of Health Sciences, Nashik.	Dr. Rashmi Ranade 8888808596
2.	Office, School of Health Sciences,	Assistant	Mr.Digambar Gade 0253 2230718 9403774732
3.	Programme Operation Study Centre Management.	**Program coordinators** DIPLOMA IN YOGA SHIKSHAKA	Mr. Kishor Rathod 7350266014 Dr.Madhur Gawali 8605056467
4.	Examination and Result Related Matters	Controller of Examination, Y.C.M.O.U., Nashik	Mr. Pravin Surve 9403774686
5.	Admissions Related Matter	(1) Regional Director, respected RC (2) Deputy Registrar, Registration Section, Y.C.M.O.U., Nashik	Mr.Manoj Ghante 9511797261
6.	Difficulties in any course, At the study Centre.	Counsellor, at the Study Centre	REGIONAL OFFICE
7.	Other general difficulties and Planning of academic activities, at the Study Centre	Programme Coordinator, at the Study Centre	-
8.	Study material related issues	Book store Department	Mr. Ganesh Chavan 9423979647

7. APPENDICES

Appendix 1: Candidate/Student Agreement

Candidate/Student Agreement at the time of Admission. This is an agreement between the student or candidate and the YCMOU which is entered into by virtue of the candidate for admission clicking on "ACCEPT" button on the online admission portal at the time of admission to a program using online admission process. In this agreement the term "candidate" is used to mean the person who proposes to take admission to a program in YCMOU and the term "student" is used to mean a person who has been admitted to a program of the YCMOU after fulfilling all the conditions thereof. The candidate undertakes that

- He has gone through the prospectus and the on-screen narrations or directions and has sincerely responded to the on-screen directions.
- He has ensured that he is eligible to the program to which he proposes to take admission and that if it is found otherwise, (that is, if he is found not to be fulfilling the conditions of the eligibility at any time as per the rules mentioned in the prospectus or the on-line narrations) his admission will be summarily cancelled and the fees paid to the university will not be refunded in part or in full.
- The information about the medium/mode of delivery of the Study Material (for example printed books, e-books, mobile app, audio/video material available on internet or through CD/DVD, etc) has been duly studied by me in the relevant pages of the prospectus and I have no objection to the said mode of delivery. He shall not make any demands on the methods or medium of delivery other than that mentioned in the prospectus.
- He shall make any representations to the YCMOU by logging on as a student in respect of any activities of grievances within a period of thirty days from the date of cause of the grievances or by an email to the university at the designated e-mail address.
- He understands that the University reserves right to make changes in the rules or syllabi or learning material or any other policy matter as a matter of urgency and that such changes in the rules, syllabi or policy matters shall be binding and applicable on him and that he shall not make objections to such changes.
- He shall not change his mobile number as registered with the University during the time of admission to the program.
- He understands that the University shall levy charges on changes in profiles of the student, including the photograph, mobile number, date of birth, etc.
- He understands that in case the University does not receive the fees from the Government (in case of Scholarship or Free-ship candidates), the student may be barred from taking examinations and his results shall not be declared till such time that the fees have been received.
- He understands that any incorrect or incomplete information given by him is liable to cancellation of his admission or withdrawal of degree or diploma awarded to him as and when the university gets to know of such supply of incomplete or incorrect information.
- He shall visit the University's website (ycmou.digitaluniversity.ac and ycmou.ac.in) regularly and undertake necessary steps for academic and administrative purposes as expected from him including downloading of the examination hall ticket and printing the same.
- He shall undertake the studies of the academic program with necessary industry, discipline and honesty and conduct himself with due dignity and shall do nothing which is unbecoming of a student of the YCMOU.

Appendix 2: UGC Letter about Equivalence

विश्वविद्यालयअनुदानआयोग
बहादुरशहाजाफरमार्ग, नईदिल्ली - 110 002
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI-110002

5 MAY 2004

F1-52/2000(CPP-II)
The Registrar / Director
Of all the Indian Universities
(Deemed, State, Central Universities /
Institutions of National importance)

Subject :Recognition of Degrees awarded by Open Universities.

Sir/Madam,

There are a number of open Universities in the country offering various degrees/diploma through the mode of non-formal education. **The Open Universities have been established in the country by an Act of Parliament or State Legislature in accordance with the provisions contained in Section 2(f) of University Grants Commission Act, 1956. These universities are, therefore, empowered to award degrees in terms of Section 22(1) of the UGC Act, 1956.**

A circular was earlier issued vide UGC letter N.F.1-8/92(CPP) dated February, 1992 mentioning that the Certificate, Diplomas and Degrees awarded by Indira Gandhi National Open University are to be treated equivalent to the corresponding awards of the Universities in the country. Attention is further invited to UGC circular No.F1-25/93(CPP-II) dated 28th July, 1993 (copy enclosed) for recognition of degrees and diplomas as well as transfer of credit for courses successfully completed by students between the two types of universities so that the mobility of students from Open University stream to traditional Universities is ensured without any difficulty.

The UGC has specified the nomenclature of degrees under Section 22(3) of the UGC Act, 1956 to ensure mandatory requirements viz. minimum essential academic inputs required for awarding such degrees. A copy of Gazette Notification regarding specification of degrees issued vide No.1-52/97(CPP-II) dated 31st January 2004 is enclosed. The details are also given in UGC Web site :www.ugc.ac.in

May, I therefore request you to treat the Degrees / Diploma / Certificates awarded by the Open Universities in conformity with the UGC notification on Specification of Degrees as equivalent to the corresponding awards of the traditional Universities in the country.

Yours faithfully

(Dr.Mrs.Pankaj Mittal)
Joint Secretary

Encl.: As Above
Copy to:

1. The Secretary, Government of India, Ministry of Human Resource Development, Department of Secondary Education and Higher Education, ShastriBhavan, New Delhi-110001.
2. The Secretary, All Indian Council for Technical Education, I.G. Sports Complex, Indraprastha Estate, New Delhi
3. The Secretary, Association of Indian Universities (AIU), 16, Comrade Inderjit Gupta Marg, New Delhi -110002.
4. The Secretary, National Council for Teacher Education, I.G. Stadium, I. P. Estate, New Delhi-110002.
5. The Director of Distance Education Council, IGNOU Campus, MaidanGarhi, New Delhi-110068.

6. The Vice-Chancellor, Indira Gandhi National Open University, MaidanGarhi, New Delhi-110068.
7. The Vice-Chancellor, Dr. B. R. Ambedkar Open University, Road, No. 46, Jubilee Hills, Hyderabad (AP)
8. The Vice-Chancellor, Nalanda Open University, West Gandhi Maidan, Patna-800001 (Bihar)
9. The Vice-Chancellor, Dr.BabasahebAmbedkar Open University, Shahigaug, Ahmedabad-380003 (Gujarat)
10. The Vice-Chancellor, Karnataka State Open University, Manasagangotri, Mysore-570006 (Karnataka)
11. The Vice-Chancellor, YashwantraoChavan Maharashtra Open University, Nashik-422222 (Maharashtra)
12. The Vice-Chancellor, Kota Open University, VardhamanMahaveer Open University, Kota-324010 (Rajasthan)
13. The Vice-Chancellor, NetajiSubhash Open University, Kolkata-700020 (West Bengal)
14. The Vice-Chancellor, Madhya Pradesh Bhoj (Open) University, Bhopal-462016 (M.P.)

(V.K. Jaiswal)
Under Secretary

Appendix 3: G.R. of Equivalency to 10th and 12th

यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक व
राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली यांची
प्रमाणपत्रे शासनसेवेसाठी समकक्ष म्हणून विचारात घेण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : आरजीडी-१५११/प्र.क्र.८९/१३,
मंत्रालय, विस्तार इमारत, मुंबई-४०००३२
दिनांक : २० मे, २०११.

वाचा

१) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : आरजीडी-१३९८/प्र.क्र.६७/९८/१३, दिनांक १० डिसेंबर, १९९८.
२) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : आरजीडी-१३०५/प्र.क्र.२४/२००५/१३, दिनांक १२ डिसेंबर, २००६.

शासन निर्णय :

यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथून प्राप्त केलेली शैक्षणिक अर्हता शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी ग्राह्य धरण्याबाबत सर्वसाधारण सूचना निर्गमित करण्याचे निदेश मा. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधीकरण, मुंबई यांनी श्री. राजेंद्र घुणकीकर विरुद्ध महाराष्ट्र शासन (मूळ अर्ज क्र. ६७०/२००८) वर दिले आहेत. त्यावर, शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१. ''ज्या पदांच्या सेवाप्रवेश नियमात १० वी/१२ वी (माध्यमिक/उच्च माध्यमिक) परीक्षा उत्तीर्ण असणे अशी किमान अर्हता विहित केलेली असेल त्या बाबतीत, महाराष्ट्र राज्य शिक्षण मंडळाची माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण नसलेला मात्र, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठाची पूर्व परीक्षा उत्तीर्ण होऊन पदवी परीक्षेचे प्रथम वर्ष उत्तीर्ण झालेला **वा** यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठातून पदवी धारण केलेला उमेदवार पात्र समजण्यात यावा.''

२. बृहन्मुंबईतील लिपिक-टंकलेखक पदावरील नियुक्तीसाठी विहित करण्यात आलेल्या सेवाप्रवेश नियमातील २ (इ) मध्ये ''महाराष्ट्र माध्यमिक व उच्च माध्यमिक मंडळाने नियंत्रित केलेली माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा आणि या परीक्षेस समकक्ष घोषित केलेल्या इतर परीक्षा अंतर्भूत असल्याचे नमूद केले आहे.'' तसेच, उमेदवारांकडे महाराष्ट्र राज्यातील अधिवास प्रमाणपत्र असणेही आवश्यक आहे. राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्थान, नवी दिल्ली या विद्यालयाची माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण केलेल्या एका उमेदवाराने महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणाकडे दाखल केलेल्या प्रकरणात (मूळ अर्ज क्रमांक २०४/२०१०) राज्य शासनाने लवकरात लवकर निर्णय घ्यावा, असे आदेश दिले आहेत. केंद्र शासनाने कायद्यान्वये स्थापन केलेल्या राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली (National Institution of Open Schooling, New Delhi) या विद्यालयाची माध्यमिक शालांत परीक्षा (किमान ५ विषयांसह) उत्तीर्ण केलेल्या उमेदवारांना शालेय शिक्षण विभागाने अकरावी प्रवेशासाठी पात्र ठरविले आहे. मात्र, शासन सेवेतील नियुक्तीसंदर्भात समकक्षतेबाबत कोणतेही आदेश नाहीत. केंद्रिय मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाने सर्व राज्यांना, राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली (National Institute of Open Schooling, New Delhi) यांच्याकडून दिली जाणारी प्रमाणपत्रे उच्च शिक्षण व नोकरीसाठी (Employment) ग्राह्य (समकक्ष) धरण्याबाबत कळविले आहे. ही बाब विचारात घेऊन, राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली यांच्यामार्फत माध्यमिक शालांत परीक्षेबाबत दिलेले प्रमाणपत्र, माध्यमिक शालांत परीक्षा अशी अर्हता असलेल्या पदांवर नियुक्तीसाठी ग्राह्य धरण्याची बाब देखील शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यावर, शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

''राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय संस्था, नवी दिल्ली यांची (मराठी व इंग्रजीसह किमान ५ विषयांसह) शालांत परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या व सदर प्रमाणपत्र (Secondary School Examination Certificate) धारण करणाऱ्या उमेदवारांनी, राज्य शासन सेवेमध्ये ज्या ज्या ठिकाणी माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण अशी अर्हता विहित केली असेल त्या त्या ठिकाणी शासन सेवेसाठी शालांत परीक्षा समकक्ष पात्रता आपोआप धारण केली आहे असे समजण्यात यावे.''

३. त्यानुसार, सर्व नियुक्ती प्राधिकारी यांनी कार्यवाही करावी. हे आदेश या आदेशाच्या दिनांकापासून तात्काळ अंमलात येतील.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०११०५२०१३५११०४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(बा. वि. निकम)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

परिशिष्ट ६ : एका पेक्षा अधिक शिक्षणक्रमांना प्रवेश

DISTANCE EDUCATION COUNCIL
INDIRA GANDHI NATIONAL OPEN UNIVERSITY

15983-16229

F.No.DEC/Notification/40.5.1.5/2012
Dated:01.11.2012

NOTIFICATION

Sub: Policy on pursuing two or more programmes simultaneously in various combinations - regarding.

The Distance Education Council in its 40th meeting held on 08.06.2012 has decided on the policy on pursuing two or more programmes simultaneously in various combinations. Two degree programmes cannot be allowed to be pursued simultaneously. However, a student can pursue two programmes simultaneously through distance or combination of distance and regular modes from the same or different University(ies)/ Institution(s) in various combinations, *viz.*,

1. One Degree and one Diploma/Post Graduate Diploma/Certificate
2. One Post Graduate Diploma and one Diploma/Certificate
3. One Diploma and one Certificate
4. Two Post Graduate Diplomas
5. Two Diplomas
6. Two Certificates

This is for information and adherence by all concerned.

(DIRECTOR)

To

VCs of all SOUs/ Heads of DEIs

3. The Registrar
YCMOU
Dnynagangotri, Near Gangapur Dam
Nashik-422 222,
MAHARASHTRA

Appendix - 7 : G.R. of Equivalency and Approval of State Govt. of Maharashtra for Degree's and Diploma's of Open Universities

मुक्त विद्यापीठाच्या पदव्यांना समकक्षता व शासनमान्यता

(१) अन्य विद्यापीठांच्या पदवीशी समकक्षता

मा. शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य यांच्या पत्र क्र. समक (उ. शि.)/१०९४/३२८६१/मवि-१, दि. ३० ऑक्टोबर १९९५ च्या पत्रान्वये 'केंद्रीय किंवा राज्य विधिमंडळाने अधिनियमाद्वारे भारतातील विद्यापीठाने दिलेली पदवी/पदविका आणि संसदेने अधिनियमाद्वारे इतर शैक्षणिक संस्था प्रस्तावित केलेल्या आहेत किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम (१९५६) मधील कलम क्र. ३ अन्वये मानीव विद्यापीठे घोषित केली आहेत अशांच्या बाबतीत पदवी किंवा पदविका मान्यता देण्याबाबतचे औपचारिक आदेश विद्यापीठाने काढण्याची आवश्यकता नाही'.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ हे महाराष्ट्र राज्याच्या विधिमंडळाने अधिनियमाद्वारे (कायदा क्र. २०/१९८९) स्थापन केलेले विद्यापीठ असून त्यास विद्यापीठ अनुदान आयोगाचीही मान्यता आहे. **त्यामुळे या विद्यापीठाची पदवी इतर विद्यापीठांच्या पदवीशी समकक्ष आहे.**

(२) विद्यापीठ अनुदान आयोगाची मान्यता

विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांनी त्यांचे पत्र क्र. F/S-15/89 (CPP-I) दि. ८ डिसेंबर १९९२ नुसार विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १९५६ च्या कायद्यातील कलम १२-बी अन्वये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठास मान्यता दिली आहे.

(३) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची मान्यता

उपसचिव व परीक्षा नियंत्रक, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई यांच्या पत्र क्र. १४७७ (१७/१९९४/कक्ष) दि. १७ फेब्रुवारी १९९४ च्या पत्रातील मान्यतेसंबंधीचा मजकूर – 'यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ हे संविधिमान्य (Statutory) असल्यामुळे आपल्या विद्यापीठाच्या पदवीधर विद्यार्थ्यांकडून आलेले अर्ज देखील इतर मान्यताप्राप्त विद्यापीठांच्या पदवीधर उमेदवारांकडून आलेल्या अर्जांप्रमाणेच आयोगाकडून विचारात घेतले जातील'

मुक्त विद्यापीठाच्या पदवी/पदविकांना महाराष्ट्र शासन मान्यता

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेली विद्यापीठे

राज्य सेवेतील पहिल्या पदवी/पदविका मान्यता

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय : क्रमांक आमवीडी-१३९४/प्र.क्र. २१/९४/१३,मंत्रालय, मुंबई ४०००३२, दिनांक ८ मार्च १९९५

वाचा : (१) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक आमवीडी-१०९१/१८९९७/ ११४ - ब दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९

शासन निर्णय : महाराष्ट्र लोक सेवा आयोगाची विचार विनिमय करून उपरोक्त दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९ च्या आदेशानुसार असा निर्णय घेण्यात आला होता की, केंद्र अथवा राज्य विधिमंडळाच्या अधिनियमाद्वारे स्थापित झालेली विद्यापीठे, संसदेच्या अधिनियमाद्वारे स्थापन झालेल्या इतर शैक्षणिक संस्था, किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम, १९५६ च्या अंतर्गत कलम ३ अन्वये जाहीर झालेली मानवी विद्यापीठे यांनी प्रदान केलेल्या पदव्या / पदविका तसेच भारतीय वैद्यकीय मंडळ अधिनियम, १९५६ च्या परिशिष्टामध्ये अंतर्भूत केलेल्या वैद्यकीय व संलग्न विषयांमधील पदव्या यांना शासकीय महाविद्यालयातील अध्यापकीय पदे भरण्यासाठी, **राज्यातील सेवा व पदांवरील भरतीसाठी आयोगाचे मान्यता प्राप्त झाली असल्याचे समजण्यात यावे.**

(२) सदर आदेशानुसार विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या वैधानिक विद्यापीठे व संस्थांची यादी जोडण्यात आली होती. आयोग मान्यताप्राप्त विद्यापीठे व संस्था यांची अद्ययावत यादी आता या आदेशासोबत जोडण्यात आली आहे. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक आमवीडी - १०९१/१८९९७/ ९१४/ब दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९ मध्ये नमूद केलेल्या आणि वर परिच्छेद १ मध्ये उद्धृत केलेल्या हेतूसाठी सदर सर्व विद्यापीठे/संस्था यांनी प्रदान केलेल्या पदवी/पदविकांना आयोगाच्या मान्यता देण्यात आल्याचे समजण्यात यावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

द. र. रोणे

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

(१) राज्यपालांचे सचिव
(२) मुख्य मंत्र्यांचे सचिव
(३) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
(४) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई
(५) महालेखापाल, महाराष्ट्र -२, मुंबई
(६) मिलिटी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
(७) अधिष्ठाता व लेखा अधिकारी, मुंबई
(८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ न्याय शाखा), मुंबई
(९) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई
(१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
(११) सर्व मंत्रालयीन विभाग
(१२) मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
(१३) अवर सचिव, भारत सरकार, शिक्षण मंत्रालय, नवी दिल्ली
(१४) निवड नस्ती

वाचा :महाराष्ट्र शासनाच्या उपरोक्त शासन निर्णय क्रमांक आम.जी.डी. १३९४/प्र.क्र.२१/९४/१३ मंत्रालय, मुंबई. दिनांक ८ मार्च १९९५ च्या सोबत जोडलेल्या यादीमध्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांची अनुक्रमांक १४६ वर नोंद करण्यात आलेली आहे.

Appendix - 8 : Letter of Recognition form UGC

APPENDIX 1

APPENDIX 1.1 : LETTER OF RECOGNITION FROM UGC

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADUR SHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI-110002.

NO. F.5-15/89 (OPP-I) December, 1992

The Secretary
Govt. of Maharashtra
Higher and Technical
Education and Employment Deptt
Mantralaya Annexe
Bombay- 400032

Sub : Recognition of Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, *Nashik for Central assistance under Section 12-B of the* UGC Act, 1956.

Sir,

With reference to the correspondence resting with your letter No. MOU/ 63003 (241/92) UNI dated 11th November, 1992 on the above subject, I am to say that the University Grants Commission has agreed to declare the Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University Nashik established under Maharashtra State Act No. XX of 1989, fit to receive Central assistance for all purposes including Institutional development in terms of the rules framed under Section 12-B of the UGC Act, 1956.

The receipt of the letter may please be acknowledged.

Yours faithfully,

Sd/xxx
(I J GUPTA)
JOINT SECRETARY

Copy to: -

1. The Vice - Chancellor, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik-422005.
2. Secretary to the Govt. of India, Ministry of Human Resource Development (Deptt. of Education) New Delhi.
3. The Registrar, Indira Gandhi National Open University, Maidan Garhi, New Delhi- 110068.
4. The Secretary, Association of Indian Universities, 16, Kotla Marg, New Delhi- 110002.
5. *Desk Officer (Meeting) / S.O FD-III/S.O.SU-II/S.S.O.-I, Stat, U.G.C. New Delhi.*
6. All Officers /Sections, UGC New Delhi.

Sd/-
(D. D. Mehta)
SECTION OFFICER